

Het heiligenboek

Johannes XXIII. Een zalige paus (1) Tom Zwaenepoel

Angelo Giuseppe Roncalli werd op 25 november 1881 in Sotto il Monte bij Bergamo geboren en stierf op 3 juni 1963 in Rome. Hij leidde de Kerk van 1958 tot 1963. Joannes-Paulus II sprak de 'goede paus' zalig in het Jubeljaar 2000. Na zijn pausverkiezing wilde Roncalli zich Johannes XXIII noemen, maar er ontstond discussie of het niet XXIV moest zijn. Toen hij erop gewezen werd dat het Sint-Pietersplein vol mensen stond en de wereld wachtte, zou hij gezegd hebben: „Ik ben nu de paus. Ik beslis dat ik Johannes XXIII ben.” In de late middeleeuwen was er echter al een Johannes XXIII (1410-1415), die het had geschopt van zeerover tot tegenpaus en die tijdens het Concilie van Konstanz (1414-1418) werd afgezet.

De twintigste-eeuwse Johannes XXIII zei midden in de Koude Oorlog de anticommunistische politiek van zijn voorgangers vaarwel. Hij schreef zijn encycliek *Pacem in Terris* (Vrede op Aarde, 1963) kort na de Cubacrisis. De ontspanning die volgde op deze crisis in oktober 1962 tussen de Verenigde Staten en Rusland werd onder meer aan zijn diplomatieke inspanningen toegeschreven. Bovengenoemde encycliek was de eerste echte poging van de Heilige Stoel om een

einde te maken aan de Koude Oorlog.

Voor Johannes XXIII zijn vrije meningsuiting en het recht om de waarheid te onderzoeken de basisvoorwaarden voor een vreedzame samenleving. Vrede is een „bouwwerk” dat rust op de pijlers „waarheid, gerechtigheid, liefde en vrijheid”. Voor het eerst in de kerkgeschiedenis kregen mensenrechten en godsdienstvrijheid een belangrijke plaats toebedeeld in een pauselijk document en richtte de kerkleider zich tot „alle mensen van goede wil”, dus ook tot andere christenen, moslims en communisten. Met zijn tekst toonde de 'vredespaus' bovendien aan dat de Kerk aan de vrede wil meewerken. Volgens hem moeten pausen zich actief mengen in de internationale politiek om de wereldvrede te verzekeren en te bewaren. Zijn opvolgers hebben zich daaraan gehouden.

Johannes XXIII was een ongebruikelijke paus. Nieuw was de stijl van spreken en handelen. Nieuw was evenzeer zijn sympathieke voorkomen waarmee hij zowel de eenvoudige mens als de machtige leiders van de wereld tegemoet trad. Hij bestempelde zichzelf graag als „een boer” en een „goede herder” en nam zichzelf niet zo ernstig. Van de Ro-

meinen kreeg hij de liefdevolle bijnaam *pacioccone*, zwaarlijvige lolbroek. Ooit zou hij gezegd hebben: „Menselijke kwaliteiten zoals vorming, diplomatieke handigheid en organisatorische kracht kunnen een pontificaat verschonen en invullen, maar ze kunnen niet vervangen de herder van de hele kudde te zijn.” Daarom was hij opmerkelijk open en wilde hij rechtstreeks contact met de mensen. Terwijl zijn voorganger 'over' de mensen regeerde, bevond hij zich in het midden van de menigte. Door zijn hartelijkheid, optimisme, menselijke goedheid, vitale spontaniteit, bescheidenheid, slagvaardigheid en humor veroverde hij de harten van de mensen en werd hij de papa buono genoemd, de goede paus. Hij wilde de eenvoud van het evangelie ook in zijn pontificaat doorvoeren en probeerde complexe zaken te vereenvoudigen, wat hem ook het verwijt van naïviteit opleverde. Zijn motto was: „Men moet alles zien, veel overzien en weinig corrigeren.”

Legendarisch waren de kleine wandelingen van Johannes XXIII door 'zijn' paleis om 'gewone' mensen te ontmoeten. Op een dag was hij via de lift bij de keuken weggeslopen uit het paleis en in de schrijnwerkerij beland. Na een lange en intensieve zoek-

tocht vond men hem. Hij zat met een glaasje wijn bij de verraste schrijnwerkers tussen de machines en het hout.

Legendarisch waren ook zijn ongebruikelijke, spitsvondige en soms gedurfde uitspraken. Een kleine bloemlezing: „God is alles, ik ben niets. Dat volstaat voor vandaag.” „Eenmaal neerknielen volstaat. Denkt u misschien dat ik u bij de eerste keer niet geloof?” „Er zijn drie methodes waarmee men zich kan ruïneren: vrouwen, spelen en landbouw. Mijn vader koos de saaiste van de drie.” „Mij wordt gezegd dat ik bescheiden ben omdat ik de *sedes gestatoria* niet wil, maar ik ben niet bescheiden. Ik ben dik en ik ben bang om te vallen.”

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen*, Lannoo, Tielt, 2008, 345 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 209 8041 7.

Omroep

1 april, 20.15 uur, Canvas. Eerste aflevering van *De Canvascollectie*, zevendelige serie over de stapsgewijze selectie van 250 actuele kunstwerken.

2 april, 23 uur, Canvas. Eerste aflevering van de vierdelige documentaire *Death Row* van Werner Herzog, over vijf mensen die hun terechtstelling afwachten in Amerikaanse gevangnissen. Vandaag James Barnes, veroordeeld voor moord op zijn vrouw.

2 april, 23.50 uur, Canvas. *The Guerrilla Son*, documentaire uit 2011 over de Iraakse Zweed Zanyar Adami, die na 23 jaar de confrontatie aangaat met zijn Iraakse vader over de vraag waarom die hem als kind van vijf in z'n eentje op een vliegtuig naar Zweden zette.

3 april, 20.35 uur, VRT één. Eerste aflevering van de vierdelige miniserie *Titanic* over de ondergang van het legendarische cruiseschip, dit jaar een eeuw geleden.

3 april, 22.05 uur, Canvas. In *The Minds of Plants*, Franse documentaire uit 2009 over het in sommige wetenschappelijke milieus groeiende idee dat ook planten een bewustzijn hebben.

3 april, 23 uur, Canvas. Aflevering 2 van *Death Row*. Joseph Garcia stak als negentienjarige dronken iemand dood. George Rivas, veroordeeld voor zijn aandeel in de moord van een politiemann.

De vrome kudde

Apotheker Ingezonden door Jef Vochten

- Mevrouw, ik kom een fles halen tegen de hoest.
- Welke smaak had u gewenst?
- Geef me maar iets met veel apocalyptus in.

Buurman Ingezonden door Achiel Magnery

- Staat daar vannacht om halfvier m'n buurman op onze voordeur te bonken! Stel je voor, halfvier 's ochtends! Gelukkig was ik nog op, want ik was op m'n trompet aan het oefenen.

Pastoor Ingezonden door Ludwig Verhelst

Een pastoor op wandel ontmoet een parochiaan met een kinderwagen.

- Dag mevrouw, op wandel met de kleine? En hoe oud is hij al?
- Drie maanden, mijnheer pastoor.
- En is dat uw jongste?

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen... Kent u er nog een leuke? **KERK & leven · Vrome Kudde**, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

grappen- maker adres- kaartje	↓	tuinaf- scheiding graskant v.e. weg	↓	recht- streeks	↓	ouderloos kind	↓	vruchten- nat	↓	maat- staf
↙	1	↓		↓	geest- drift sappig	↘				↓
bewind	↘				↓			rivier in Italië oefen- meester	↘	5
troep	kleur		stevig korf	↘	6			↓	asvaas	
↙	↓		↓			sterke- drank zuur- graad	↘			
rivier in Frankrijk		vreemd		naald- boom telwoord	↘	8				fijn weefsel
↙		↓		↓	aan- wijzing mannelijk dier	↘	7			↓
dichterbij	↘					zangnoot		Spanje op internet		
beves- tiging jour- nalisten	↘	4	schade	↘	2			↓		
↙				sein- schrift	↘					3

Tijdschriften van 'De Puzzelaar' vindt u in de perswinkel.

DEPUZZELAAR

© De Puzzelaar

Oplossing van de puzzel van vorige week: ZEEROVER

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---